

9 Octombrie 2013

Observațiile WWF și SOR asupra primului proiect al Acordului de Parteneriat (AP)

privind cele mai stringente aspecte referitoare la integrarea și asigurarea finanțării din fondurile UE pentru măsuri de conservare a biodiversității

Cap. 1.1.

PROVOCĂRI PRIVIND INFRASTRUCTURA. Transporturile.

Transportul rutier (pg 61).

OBSERVAȚII: Dezvoltarea infrastructurii rămâne una dintre prioritățile de investiție pentru perioada următoare, dar trebuie să se țină cont de faptul că există **riscuri foarte mari în ceea ce privește degradarea biodiversității** (cu consecințe nu doar ecologice ci și sociale și economice). Consecințele negative asupra biodiversității trebuie luate în considerare în mod corespunzător, impactul evaluat și monitorizat, iar factorii interesați (stakeholderii) trebuie implicați în toate procesele de elaborare, finanțare și implementare a viitoarelor planuri și proiecte în cadrul următoarei perioade de programare. De asemenea, pentru infrastructurile rutiere din cadrul rețelei TEN-T trebuie considerat **integrarea încă din etapa de proiect a elementelor de infrastructură verde (poduri verzi, ecoducte, pasaje și tuneluri pentru circulația animalelor sălbatice etc) care permite menținerea conectivității habitatelor naturale**, precum și **alocarea fondurilor necesare în perioada 2014 - 2020 pentru implementarea unor astfel de măsuri.**

De asemenea, trebuie avute în vedere următoarele măsuri:

- **aplicarea corectă a evaluării impactului asupra mediului (EIA) pentru proiecte sau a evaluării strategice de mediu (SEA) pentru coridoarele de transport;**
- **analizele cost-beneficiu ale proiectelor să includă costurile și beneficiile de mediu;**
- **fonduri alocate special pentru colectarea și monitorizarea datelor privind biodiversitatea;**
- - **prevederea unor fonduri în bugetele proiectelor pentru participarea publicului la luarea deciziilor încă din stadiile de planificare (pentru proiectele de o anumită anvergură).**

Transportul pe apă (pg 63)

OBSERVAȚII: Chiar dacă este considerat în analiza unul dintre cele mai prietenoase cu mediul, conform datelor Agenției Europene de Mediu¹, transportul fluvial este insignifiant mai puțin poluant în ceea ce privește emisiile de CO₂ pe tona de mărfuri transportate față de transportul rutier și mult mai poluant față de transportul feroviar. În consecință transportul fluvial nu este un transport care să asigure îndeplinirea obiectivelor europene cu privire la reducerea emisiilor de carbon așa cum s-a considerat inițial. Mai mult, din cauza unei flote învechite, navigația pe Dunăre contribuie la poluarea apelor fluviului într-o proporție ridicată.

Luând acestea în considerare, **prioritar pentru alocarea fondurilor UE sunt investițiile în modernizarea și dezvoltarea flotei fluviale în vederea promovării unui sistem de transport integrat, care să combine obiectivele de navigație cu cele de conservare a naturii.**

Măsurile propuse de dragare pentru menținerea adâncimii navigabile pe cursul fluviului Dunărea pe tot parcursul anului, au impact ridicat asupra speciilor acvatice și inevitabil asupra comunităților de pescari care depind în mare măsura de resursele naturale ale Dunării. Mai mult, lucrările de adâncire a albiei fluviului vor distruge nu numai zonele umede și biodiversitatea, dar au impact și prin coborârea nivelului pânzei freatice, periclitând accesul la apă potabilă pentru populația din bazinul fluviului. În acest sens, dragarea trebuie văzută ca o alternativă acceptabilă la intervențiile în infrastructura gri, doar dacă echilibrul de sedimente este menținut (materialul dragat să fie returnat fluviului în sectoarele potrivite). Astfel se impune alocarea fondurilor pentru implementarea de noi tehnologii de construire a navelor, de logistică și sisteme informaționale și de modelare a transportului sedimentelor pentru evitarea eroziunii.

Având în vedere că fluviul Dunărea este un sistem dinamic, întreaga abordare trebuie regândită pentru găsirea unor **alternative viabile pentru dezvoltarea sustenabilă a sectorului navigației cu asigurarea protecției biodiversității fluviului, aplicând soluții inovatoare și tehnologii a căror eficiență a fost demonstrată, astfel încât navele să fie adaptate la cerințele fluviului, nu fluviul la cerințele navelor**².

Pe de altă parte există **lipsa sinergiei între măsurile propuse**. Capitolul “eroziune costieră” (pg 78) menționează ca principală cauză a eroziunii costiere “reducerea sedimentelor deversate în Marea Neagră de Dunăre din cauza numeroaselor lucrări de amenajare în bazinul hidrografic al Dunării”. Astfel cu atât mai mult se pune problema evitării unor măsuri de intervenție structurale sau de întreținere care ar putea crește impactul asupra zonei costiere, determinând necesitatea unor investiții de sume importante pentru reconstruirea zonei de coastă.

---

¹ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/specific-co2-emissions-per-tonne-2>

² http://awsassets.panda.org/downloads/proiect_ispa_recomandari_wwf_1.pdf

PROVOCAREA PRIVIND RESURSELE. Energia și atenuarea schimbărilor climatice.

„Atât capacitatea instalată, cât și producția de electricitate se situează sub valorile estimate pentru resurse energetice ale **microhidrocentralelor** și mult sub valorile estimate pentru biomasă³, ceea ce indică deocamdată o contribuție redusă a acestor resurse energetice la obiectivele intermediare și la cele obligatorii pentru 2020 și justifică intervenția publică” (pg 69).

Lecții învățate. Energia.

„Cu toate că cererile de finanțare de la fondurile structurale a unor proiecte în domeniul energiei regenerabile au depășit fondurile alocate inițial, mai mulți beneficiari au invocat probleme financiare din cauza prevederilor privind deducerile legate de programul de certificate verzi. În perioada următoare trebuie să se asigure complementaritatea între fondurile naționale și cele comunitare pentru obținerea celor mai bune rezultate în sensul creșterii economice” (pg 74).

„Pornind de la constatările analizei provocărilor în calea dezvoltării și ale analizei SWOT (*anexa I*), **principalele nevoi de dezvoltare** sunt:

- Creșterea ponderii energiei produse din surse regenerabile, cu accent în principal asupra resurselor insuficient exploatate care prezintă un interes scăzut pentru investitori” (pg 75).

Cap 1.3. Provocarea 4 în materie de dezvoltare – „Resursele”.

Obiectivul tematic nr. 4 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele (pag. 121)

Nevoi de dezvoltare

- „Creșterea ponderii energiei generate din surse regenerabile, cu accent în principal asupra resurselor mai puțin folosite în prezent și care prezintă un interes investițional scăzut”.

Priorități propuse pentru finanțare

„acțiuni de modernizare și construire de noi capacități de producere a energiei electrice și termice, în special pentru tipurile de energii regenerabile insuficient utilizate în comparație cu potențialul existent (în conformitate cu PNAER) și pentru care există un interes investițional scăzut, în special prin încurajarea generării distribuite (capacități mici și foarte mici) de către toate tipurile de beneficiari (publici, privați și rezidențiali)”.

OBSERVAȚII: În pofida faptului că energia produsă de microhidrocentrale reprezintă în general o sursă de energie cu amprentă de carbon scăzută, fiind promovată ca răspuns la efectele schimbărilor climatice, rolul pe care îl poate juca în atingerea țintelor privind schimbările climatice în Europa rămâne limitat. Microhidrocentralele cu o putere instalată sub 1 MW contribuie, în prezent, la mai puțin de 4% din producția totală de electricitate din bazinul

---

³ Vezi ANRE, tabelul 5.7.

Dunării în timp ce reprezintă aproape 90% din numărul total de hidrocentrale⁴. Este important de adăugat faptul că, în privința capacității hidrocentralelor, ultimele studii ale Agenției Europene de Mediu⁵ arată că, raportat la rolul limitat pe care microhidrocentralele îl pot juca în atingerea obiectivelor europene privind sursele regenerabile de energie, „din punct de vedere al impactului asupra mediului, **impactul multor centrale de capacitate mică** poate fi **comparabil**, sau **mai ridicat** decât a unei centrale de capacitate mare”.

Multe cazuri identificate la nivel național⁶ au demonstrat că infrastructurile hidroenergetice produc efecte negative majore asupra ecosistemelor acvatice și asupra serviciilor pe care acestea le furnizează la nivel local și regional⁷.

Astfel de finanțări trebuie să fie condiționate de adoptarea unui cadru legislativ care să stabilească zone de protecție sau excludere în care investițiile să nu poată fi dezvoltate, precum și un plan de pre-planificare pentru celelalte categorii de râuri. Până la adoptarea unui astfel de cadru legislativ nu vor fi alocate fonduri pentru aceste investiții.

Mai mult decât atât, considerând impactul pe care îl au asupra biodiversității (în cazul microcentralelor, asupra ecosistemelor de râu), infrastructurile energetice trebuie să integreze în mod corespunzător obiectivele de conservare și să asigure respectarea principiului de non-deteriorare promovat de art. 4.7. Directiva Cadru privind Apa și art. 6 Directiva Habitate.

De asemenea, trebuie să se țină cont de faptul că investițiile în **anumite surse regenerabile de energie (cum ar fi microhidrocentralele) sunt deja supracompensate datorită actualei scheme de alocare a certificatelor verzi**, recompensându-se în acest fel impactul negativ asupra ecosistemelor naturale.

Programele și proiectele de dezvoltare energetică, finanțate prin viitoarele fonduri UE, trebuie să fie incluse într-un concept mai larg de dezvoltare durabilă, evaluând cu atenție în primul rând potențialul pentru investiții în eficiența energetică și prioritizând aceste investiții. În privința surselor regenerabile de energie, este necesară evaluarea fiecărui tip de resursă în funcție de întregul impact asupra biodiversității (cu o atenție deosebită asupra impactului cumulativ) și nu doar în funcție de emisiile de carbon aferente

⁴ ICPDR Assessment Report on Hydropower Generation in the Danube Basin

⁵ Hydromorfological Alterations and pressures in European rivers, lakes, transitional and coastal waters, Thematic Assessment for EEA Water 2012 Report (The European Topic Center)
http://icm.eionet.europa.eu/ETC_Reports/HydromorphAlterationsPressures_201211

⁶ http://awsassets.panda.org/downloads/7sins_on_dam_building.pdf

⁷ Brussels, 14.11.2012, COM(2012) 673 final, A Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources

producerii energiei. Impactul viitoarelor proiecte energetice trebuie evaluat și monitorizat corespunzător, factorii interesați (stakeholderii) trebuie implicați în toate procesele de elaborare, finanțare și implementare ale acestor proiecte.

Fără o **pre-planificare responsabilă și o integrare corespunzătoare a aspectelor de conservare**, alocarea fondurilor europene împreună cu certificatele verzi, suportate de cetățenii români, vor duce la o dublă compensare a deteriorării biodiversității.

ADAPTAREA LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE, PREVENIREA ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR

Măsuri de prevenire și reducere a riscurilor (pg 81)

Cap 1.3. Provocarea 4 în materie de dezvoltare – „Resursele”.

Obiectivul tematic nr. 5 Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor

Nevoi de dezvoltare

- „Îmbunătățirea adaptabilității României și a capacității sale de rezistență la consecințele negative ale schimbărilor climatice, în special la incidența crescută a căldurilor extreme, a secetei și a inundațiilor, în cadrul Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice” (pg 123).
- „Valorificarea investițiilor publice în adaptarea la schimbările climatice pentru a crea noi piețe, potențial disponibile pentru IMM-uri și întreprinderi sociale, în special în regiunile mai puțin dezvoltate și în zonele rurale ale României” (pg 124).

Priorități propuse pentru finanțare

- „Adoptarea de măsuri structurale și non-structurale pentru reducerea riscurilor și a pagubelor produse de inundații, secetă și eroziunea solului” (pg 124).

OBSERVAȚII: Măsurile de identificare și finanțare a soluțiilor bazate pe funcțiile și serviciile ecosistemice pentru protecția împotriva inundațiilor (de exemplu redeschiderea/refacerea luncilor inundabile, îmbunătățirea retenției de apă, a peisajelor și a zonelor urbane) au un rol esențial pentru reducerea riscului la inundații, dar și pentru conservarea biodiversității și dezvoltarea sustenabilă a comunităților locale.

Acestea se pot implementa prin alocarea fondurilor europene pentru **recostrucția ecologică a zonelor umede și refacerea luncilor inundabile din bazinul hidrografic al Dunării (inclusiv Coridorul Verde al Dunării Inferioare)**. De asemenea, complementar trebuie asigurate mecanisme eficiente, aplicabile, de compensare a proprietarilor de terenuri agricole în cazul reconstrucției ecologice a zonelor inundabile.

PROTECȚIA MEDIULUI ȘI PROMOVAREA UITLIZĂRII EFICIENTE A RESURSELOR

Biodiversitatea (pg 84-86)

Cap 1.3. Provocarea 4 în materie de dezvoltare – „Resursele”.

Obiectivul tematic nr. 6 Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor

Nevoi de dezvoltare

- „Protejarea, conservarea, restaurarea și exploatarea rațională a patrimoniului natural al României, printre care peisajele, terenurile arabile, pădurile, apele interioare și de coastă, zonele protejate, biodiversitatea” (pg 125)

Priorități propuse pentru finanțare

- „Protejarea biodiversității prin dezvoltarea planurilor de gestionare și investiții în acțiuni de restaurare și conservare” (pg 125)

OBSERVAȚII: În ceea ce privește biodiversitatea a fost identificată ca **singură** prioritate și anume “protejarea biodiversității prin dezvoltarea planurilor de gestionare și investiții în acțiuni de restaurare și conservare” ce va fi finanțată prin Programul Operațional Infrastructură Mare. Prin “dezvoltarea planurilor de gestionare și investiții în acțiuni de restaurare și conservare” se poate doar presupune că se referă la dezvoltarea de noi Planuri de Management.

Conform Acordului de Parteneriat, în România:

- a). au fost declarate aproximativ 383 Situri de Importanță Comunitară și 148 Situri de Protecție Specială. Dintre acestea au custode, 229 Situri de Importanță Comunitară și 101 Situri de Protecție Specială;
- b). 272 de planuri de management/regulamente elaborate prin POS Mediu (31 iulie 2013) în perioada 2007-2013. 21 de Planuri de Management și 36 Regulamente se află în procedura de aprobare, iar 38 Planuri de Management și 95 Regulamente se află în procedura de evaluare.

Am sesizat următoarele neclarități:

Ce se va întâmplă cu Planurile de Management (PM) elaborate care se vor găsi în etapa de evaluare/aprobare în următorii 2 ani? La analiza nevoilor ca primă necesitate este asigurarea capacității de evaluarea și aprobarea a PM, dar se omite faza de implementare a acestor PM care este esențială pentru indeplinirea obiectivelor Natura 2000.

Astel se pune problema prin ce Program vor fi alocate fonduri pentru implementarea respectivelor PM. Conform OUG 57/2007, aceste fonduri pot proveni și de la Buget de Stat. În condițiile economice actuale, România își permite să finanțeze implementarea a 272 de regulamente/planuri de management începând cu 2015/2016?

În cadrul Acordului de Parteneriat 2014-2020 se vorbește despre plăți compensatorii, dar nu există o prioritate financiară identificată prin viitorul Program Național de Dezvoltare Rurală prin care să fie gândite asemenea plăți. Conform analizei SWOT prezentată de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale în data de 4.10.2013 au fost identificate ca nevoi în principal plățile HNV, iar ca prioritate în cadrul Acordului pentru Parteneriat 2014-2020 **restaurarea, păstrarea și îmbogățirea ecosistemelor dependente de agricultură și silvicultură**. Această

prioritate de finanțare este complementară celei prezentate mai sus. Fără o serie de instrumente adecvate (pachete agro-mediu, plăți HNV, plăți Natura 2000 sau similare)

finanțarea oferită prin Programele Operaționale Infrastructură Mare și Dezvoltare Rurală nu își vor atinge obiectivele de mediu.

Ce se va întâmplă cu proprietarii de terenuri localizate în situri Natura 2000 cu Planuri de Management aprobate în perioada 2014-2020?